

האיכר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

ג' אדר א' תשפ"ב 1411 (שנה כז)

נושא השבוע: נישואין (יב)

ההפטרה: "ויהי נתן" (מלכים א, ה')

פרשת תרומה

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, ט)

"ועשו לי מקדש" - ועשו לשמי בית קדושה (רש"י).

כל בית בישראל שנבנה על אדני הקדושה והטהרה הוא בבחינת בית לה' – ששוכן בתוכם.

נאמר בגמרא ברכות (ו:) "כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים", כיצד?

כשחתן וכלה מתחתנים נוצרת ביניהם אחדות גדולה והם נקראים "אדם", שנאמר בבראשית (ה, ב): "זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם" - שזה כעין יצירה חדשה. וכשמשמים אותם ורוקדים לפניהם נוצרת אחדות נוספת בין בני האדם ובזה מקימים חורבה בירושלים שזהו היפך מהחורבן, לפי שירושלים נחרבה בשל שנאת חנם ובשל הפילוג שהיה בעם ובאחדות הגדולה שנוצרת בחתונה יש תיקון וחזיון לבניין ירושלים.

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, ט)

"בתוכו" לא נאמר אלא "בתוכם" - בתוך כל אחד ואחד מישראל (אליהו הקדוש).

אילו היה כתוב "ושכנתי בתוכו" - היה חייב בית המקדש להיות קיים לנצח, כי דבר ה' יקום לעולם וגם בית המקדש לא היתה השכינה שרויה בו תמיד, כנאמר בגמרא יומא (כא:): שביית המקדש השני לא השכינה שרויה. ולכן כתוב "בתוכם" - בישראל אפילו לאחר החורבן והכל תלוי במעשים שיהיו לרצון ה', כל אחד כפי כוחו יבנה בתוך עצמו בית לה' ויהווה כלי להשראת השכינה ולברכה שתבוא עימה בכל מעשה ידי (תורת הפרשה)

חשיבות ההדרכה לחתן וכלה לפני הנישואין

השקפת היהדות

בחור ישיבה אחד הגיע לפרקו והתארס בשעה טובה ומוצלחת. לאחר האירוסין הציעו לו רבני הישיבה לעשות "הדרכת חתנים" כמקובל לכל בחור העומד להינשא כדי שידע להתנהל בצורה נכונה עם רעייתו לעתיד, אך הוא סירב בטענה שהוא מספיק חכם ורגיש כדי שלא להגיע למריבות וחיכוכים והוא לא זקוק להדרכה. כשניסו להסביר לו שיש שוני מהותי בין גבר לאשה וצריך ללמוד על כך, הוא השיב שיש לו "מעניינים אלו" די ויותר מהתנהלותו מול אימו. הם השיבו לו כי התנהלות מול אשה שהיא אשתו שונה לחלוטין מול אשה שהיא אימו אך הוא לא היה קשוב ולאחר מס' חודשים התחתן וכצפוי התגלעו ביניהם מריבות שנבעו מחוסר הבנה הדדית ותוך חודש הגיעו לרבנות והתגרשו ר"ל.

חובה קדושה על החתן והכלה לעבור כל אחד בפני עצמו ההדרכה לחיי משפחה שהינה דבר הכרחי להקמת בית נאמן בישראל כדי שידעו להתנהל בחיי היום יום בצורה בריאה ונכונה, כשבעצם לאחר החתונה גרים בבית אחד שני אנשים עם טבעים שונים, מנטליות והרגלים שונים כשהאשה פועלת על פי הרגש והגבר על פי השכל, וצריך ההדרכה שתגשר ביניהם לחיים מאושרים מתוך אחדות והבנה הדדית לצרכי השני....

ההבנה שבני הזוג הצועדים לחופתם צריכים ללמוד את נושא הזוגיות החלה שנים רבות קודם לכן, עוד בתקופת הגמרא, אך בדורנו חשיבות זו גדולה שבעתיים יותר מדורות קודמים, כיון שהנישאים כיום עוברים פחות קשיי חיים מאשר בדורות קודמים ולכן הם מחוסנים פחות לעמוד במצבים קשים. מה גם שבזמננו הכל מתפתח במהירות ומצפים לפתרונות מהירים ואינם רוצים להתאזר בסבלנות. כמו כן החברה ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 5:18-5:23 * סוף זמן ק"ש 8:37-8:40

בת זמננו התרגלה למותרות, לנוחות ולפתרונות קלים ואין מוכנים לסבול ולהבליג. הדבר מגדיל את ה"אנוכיות" ומצמצם את הרצון לעשות למען בן הזוג ומקטין את המוכנות לויתורים. והניסיון מוכיח שההדרכה מביאה להצלחת בתים רבים ממריבות וגירושין ר"ל. (ע"פ מאמר הרב שמחה כהן בקונטרס הדרכה).

מעשה שהיה

מתנות משמים

בכפר אחד חי בחור יתום מאב ואם, הוריו מתו כשהיה נער צעיר. הוא התקבל לעבודה בפונדק של הכפר, בעלי הפונדק נתנו לו משכורת חודשית צנועה וגם מיטה לישון בה וארוחות חמות. יום אחד הם הציעו לו שידוך עם נערה יתומה שעבדה באחד הבתים בכפר. השניים החליטו להתחתן אך מכיוון שלא היה להם כסף להוצאות החתונה, החליטו להמשיך ולעבוד עד שיצליחו לחסוך די כסף לחתונה ולהקמת בית בישראל.

יום אחד עבר הבחור ברחוב וראה מחזה שזעזע את ליבו, בני משפחה יהודייה עמדו בכיכר הכפר כשידיהם ורגליהם כבולות באזיקים ושומרים חמושים השגיחו עליהם, הבעת פניהם האומללה כמו זעקה: רחמנות! אחד השומרים הכריז כי הם חייבים לפריץ סכום כסף של 300 רובל ואם לא ישולם החוב הם יצאו להורג. ליבו של הבחור נשבר בקרבו, הוא הביט ביהודי האומלל, באשתו הבוכייה ובילדיהם הקטנים הרועדים מפחד והרגיש שחייבים לעשות הכול ולהצילם. במוחו עלה רעיון, הוא כתב לכלתו מכתב בו סיפר על המקרה המזעזע: "הכסף שאנו חוסכים נחוץ לנו מאד עבור חתונתנו. אבל יש כאן מקרה דחוף של פיקוח נפש, כי הפריץ הרשע עלול לקיים אם אזהרתו ולהוציאם להורג, אני צברתי עד כה 150 רובל וגם לך יש 150 רובל, אני מציע שניתן את הכסף הזה לקיים את המצווה הגדולה של פדיון שבויים, ובוודאי ה' יעזור לנו".

הסכימה הנערה ושלחה אליו את כל הכסף שברשותה, מיהר הבחור אל השומרים ומסר לידיהם את הכסף ובני המשפחה שוחררו ממאסרם כשהם נרגשים ואינם יודעים כיצד להודות לבחור נדיב לב אך הוא מיהר לחזור לעבודתו כאילו לא עשה מעשה מיוחד ויוצא דופן.

המעשה שעשו עורר רעש גדול בשמיים. הבעל שם טוב ראה זאת ברוח קודשו ושלח לנערה שליח עם אגרת כי תתכונן לחתונתה שתתקיים בעוד שבוע ימים. לאחר שבוע הורה לעגלונו לרתום מיד את העגלה ולצאת לדרך, בדרכו נכנס הבעל שם טוב לחנות וקנה בגדים נאים עבור החתן והכלה, ואחר הורה לעגלונו להניח לסוסים לרוץ לאן שישאום רגליהם. כך דהרו הסוסים עד שעצרו ליד הפונדק שבו עבד הבחור. נכנס הבעל שם טוב לפונדק והורה לבעל הבית להכין סעודת חתונה, התפלא הפונדקאי אך לא שאלו דבר ומיד החלו הוא ובני ביתו לאפות ולבשל במלוא המרץ את סעודת החתונה. גם הבחור עבד במסירות ולא העלה על דעתו שבעצם זו אמורה להיות סעודת החתונה שלו עצמו. לקראת הערב בא הפונדקאי לבעל השם טוב והודיע לו כי הסעודה מוכנה, "מצוין, יש לי עוד בקשה אליך: אנא שלח לקרוא למשרתת היתומה שעובדת בבית פלוני בכפר וכשתגיע הכנס אותה ואת הבחור היתום שעובד כאן לחדרי".

כשנכנסו אליו השניים קיבל אותם הבעל שם טוב בשמחה רבה "מזל טוב! היום תערך חתונתכם!". נדהמו השניים וגמגמו במבוכה, אין לנו כלום! אין לנו אפילו בגדים." "אל תדאגו, הבאתי לכם בגדים חדשים ונאים. הוזרזו להתלבש, כי בעוד זמן קצר יבואו המוזמנים ותהיה חתונה".

התלבשו החתן וכלה ונראו אחרת לגמרי, אור מופלא קרן מפניהם, האור של המצווה הגדולה שעשו. פתאום נשמע קול מרכבות מתקרבות, המרכבות נעצרו ליד הפונדק, מהן יצאו שבעה יהודים מכובדים שפניהם האירו באור של קדושה. החתן והכלה נבהלו לרגע לראות צדיקים גדולים כאלה באים לחתונתם אך הבעל שם טוב עודדם וחזק את ליבם ואמר: "יש לנו כאן שבעה אורחים ועם החתן, הפונדקאי ואני יש לנו מניין, הבה נצא לערוך את החופה".

סידר הבעל שם טוב את הקידושין, כדת משה וישראל ולאחר מכן יצאו כולם בריקודים לכבוד

החתן והכלה.

בסעודת המצווה קם אחד האורחים הצדיקים ואמר: "מקובל לתת מתנה לחתן ולכלה, ובכן, אני נותן לזוג רפת מלאה פרות". קם הצדיק השני ואמר: "ואני נותן לכם במתנה, קופסא מלאה תכשיטי כסף וזהב". קם הבעל שם טוב והכריז: "ואני נותן להם במתנה פונדק בכפר". חשבו החתן והכלה שהאורחים רוצים לשמח אותם ולכן הם אומרים דברים דמיוניים כאלה, וצחקו כאילו שמעו בדיוח טובה.

למחרת בבוקר פנה החתן לבעל הפונדק ואמר: "אני מודה לך מאד על החתונה היפה שערכת לנו אמש וברצוני לבקש ממך בקשה. אנו התחתנו בשעה טובה אבל איננו יודעים איפה לגור ומה לעשות. יש לי דוד בעיר פלונית אנא תן לי סוס ועגלה, וניסע לדודי ונראה אם יוכל לעזור לנו". נענה הפונדקאי לבקשתם ומסר לו סוס ועגלה. יצאו החתן ואשתו לדרך, היו אלה ימי חורף והדרך הייתה מושלגת ובוצית ופתאום היה נדמה להם שהם שומעים קול חלוש קורא לעזרה. עצר החתן את העגלה, הביט סביב וליבו נתר. הוא ראה ראש של ילד מבצבץ מתוך הביצה וכשהוא זועק לעזרה בכוחותיו האחרונים. במאמצים רבים הצליח למשוחו כשהילד רועד מקור ואינו יכול ללכת. הוא כיסה אותו במעילו ושאלו מי הוא והיכן הוא מתגורר? "אני בנו של הפריץ, אנא קח אותי לביתי ובטוח אני שהורי יגמלו לך על המעשה הטוב שעשית". מיהר החתן לנסוע לעבר ארמונו של הפריץ. קולות שמחה והתרגשות נשמעו עת נכנס עם הילד בזרועותיו "כבר 3 ימים אנו מחפשים אחריו, אין לנו מילים להודות לך על שהצלת את חיי בננו", קראו הפריץ ואשתו, "עשיתי מה שכל אדם היה עושה, כשהוא רואה ילד טובע בביצה" , הצטנע הבחור. "מגיע לך שכר גדול על המעשה שעשית" קרא הפריץ, "לאות תודה אני נותן לך במתנה את הפונדק שבכפר", "גם אני רוצה לתת לך מתנה" קראה אשת הפריץ בעיניים דומעות מהתרגשות "אני אתן לך רפת מלאה פרות". "חכו רגע, גם אני רוצה לתת מתנה" קראה הסבתא והלכה לחדרה וחזרה כשבידיה קופסת תכשיטים מהודרת אותה הגישה לבחור ואשתו.

שראה החתן כי כל הברכות נתקיימו אחת לאחת לא היה צריך לנסוע לדודו וחזר לכפרו. התיישבו בני הזוג בפונדק שקיבלו במתנה, התפרנסו ממנו ומהרפת ועשו כל ימיהם צדקה וחסד. ומי היו שבעת הצדיקים שבאו לחתונתם? היו אלה שבעת הרועים של עם ישראל- אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרן ודוד המלך. הם ירדו מן השמים במיוחד כדי לשמח את החתן והכלה, בזכות המצווה הגדולה שקיימו.

הלכות שידוכין [יב]

פינת ההלכה

- א. חייב כל אדם לשאת אשה (נ"ע אבה"ע סי' א ס"א, וגם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי' ג סס). ומצוה גדולה היא זו שבא תלוי קיום העולם וישובו (עין שו"ע סס, ילקו"י שו"ע שמחות ח"א לרש"ל יצחק יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (ילקו"י ס"ג).
- ב. ישתדלו כל אחד ואחת לעסוק בלשדך בנים ובנות (ילקו"י פ"א ס"ב), נישואין כהלכה לגר"מ כהן סי' א ס"א) ובפרט מעוכבי שידוך שנמצאים בשכונותם (ד.ע.).

החלטה להינשא [ב]

ג. חובה גמורה על החתן ללמוד דיני טהרת המשפחה לפני החתונה בהדרגת תלמיד חכם בקי וירא שמים וכן חובה על הכלה ללמוד דינים אלו בהדרגת רבנית מוסמכת, כדי שחיייהם יתנהלו לאחר החתונה לפי ההלכה (פלא יועץ לרבי אליעזר פאפו ערך "נידה", ילקו"י אורח דיינים לאשה וכת פ"נח ס"ג, הנישואין כהלכה ואגדה לגר"ד נקי עמ' 124).

הבהרה: כאן המקום להבהיר לחתן שהנושא של טהרת המשפחה אינו בעיה רק של הכלה אלא גם עניין שלו בתור ראש משפחה כנושא באחריות הבלעדי! וחובה עליו ללמוד את הנושא ולהיות מעורב בכל עניין ההלכתי והרגשי הקשור לזה.

הסבר: כתוב בתורה (ויקרא יח יט) "ואל אשה בנית טומאתה לא יקרב" – אי שמירת טהרת המשפחה כמוה כאיסור עריות שיש בהם דין של יהרג ואל יעבור. ועוד כתוב (ויקרא טו לא) : "והזרתם את בני ישראל מטומאתם" מכאן למדו בגמרא נדה (סג:) שישמרו טהרת המשפחה ונאמר בהמשך הפסוק "ולא תמותו בטומאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם", כי אי שמירה מיתת כרת יש בה. על כן צריך אדם להיחיד ולפחד שלא יבוא לידי כך וללמוד את ההלכות הללו בהבנה וברצינות (דרכי טהרה לרש"י מרדכי אליהו בהקדמה).

ד. החתן צריך ללמוד אצל "מדריך חתנים" והכלה אצל "מדריכת כלות" את הנהגות הבית הנצרכות לחיי נישואין קרי: בנית קשר נכון בין איש לאשתו בהתחשב בשוני הגדול שביניהם [ברגש, בשכל, דיבור וכו'], הדרכה מעשית מפורטת ומקצועית להנהגות שבינו לבניה וכדו' (ע"פ גמ' שבת קמ: לגבי רב חיסדא, הנישואין כהלכה ואגדה עמ' 124, קונטרס הדרכה לרב שמחה כהן בהקדמה).

הסבר: המודל להתנהגות בין חתן והכלה בחיי הנישואין נשאבים באופן טבעי מהסביבה בה חיו לפני כן [הורים קרובים ולא ממקום מקצועי נכון] וכן מטפטוף של החברה החילונית שאנו נמצאים בתוכה הבנויה על תאוות, יצרנים, אנוכיות, אגואיסטיות ושוויון בין המינים שאינה נכונה. הדרכת חתנים וכלות הלכתית נותנת את השקפת התורה בחיי נישואין ומדריכים להתנהגות נכונה מתוך סובלנות הדדית, הערכה והכרת התכונות של כל אחד כפי שהקב"ה נתן לו בניהול הבית, לדעת להכיל את השני, לדאוג לשני וכו'.

ה. החובה מוטלת על הורי החתן לדאוג להדרכת חתנים לבנם וכן על הורי הכלה לדאוג להדרכת כלות לבתם (ע"פ גמ' שבת קמ: לגבי רב חיסדא שהכריח את בנותיו לפני חתונתם להנהגות בחיי הנישואין, ע"פ הגמ' ביבמות סב: ת"י האוכב את אשתו כגופו ומכבדה יותר מגופו והמדריך בניו ובנותיו כדרך ישרה עליו נאמר (איוז ה כד) "יודעת כי שלום כהלך ופקדת נוך ולא תחטא", פלא יועץ ערך "אהבת איש ואשה", הנישואין כהלכה ואגדה עמ' 124).

הסבר: ההורים כפי שהם משתדלים לגדל ולחתן את ילדיהם צריכים לעזור להם כדי שחיי נישואיהם יצליחו ולא יהיו כשלון ח"ו, וזה ע"י שיקבלו את ההדרכה הנצרכת לחיי נישואין מאושרים. ואין לסמוך שהם יסתדרו באופן ספונטני בעולם "המתרני", האנוכי, "חסר הסבלנות" ... של דורנו.

ו. במקום שאין הורים שידאגו לבניהם ובנותיהם ללימוד הדרכה, אזי החובה מוטלת על החתן והכלה ללמוד הדרכה כל אחד את הנצרך לו (הש"ל"ה שער האותיות אות ק, קונטרס הדרכה לגאון שמחה כהן עמ' 17).

ז. גם אם החתן חושב שהוא יודע מה זה אשה, הוא חייב בהדרכת חתנים וכן גם אם הכלה חושבת שהיא יודעת מה זה גבר היא חייבת בהדרכת כלות.

הסבר: אינה דומה הכרות שלפני החתונה שהיא קשר שטחי ולא מחייב לבין אחרי חתונה שהקשר עמוק, מעשי ומחייב וקושר מאוד, וצריך ללמוד איך להתנהג מפי מומחים העוסקים בתחום [מדריכי חתנים וכלות] (ע"פ הגמרא שבת סב:) שאומרת הנשים עם לפני עמלן הן "ולכך להבין את הראש שלהם וגם לגבר יש את הראש שלו ולכך הדרכה). ח. יש לברר על ה"מדריך חתנים" או "מדריכת כלות" שהם רציניים ומקצועיים שעברו קורס מקצועי וכן לבקש המלצות על מומחיותם וסבלנותם.

הסבר: כמו כל בעל מקצוע שלוקחים ומשלמים לו על עבודתו לאחר שמבררים היטב על מומחיותו פלוס המלצות לפני שמשלמים בשירותיו, כל שכן שמדובר במדריך\מדריכה שע"פ הדרכתם הולך להיבנות בית בישראל כי להדרכה לקויה יש השפעות הרות אסון ה"י.

הבהרה: יש להעדיף מדריך חתנים \ מדריכת כלות שגם יכולים למסור ולהסביר את הלכות טהרת המשפחה בנוסף להנהגות נישואין והסיבה שבד"כ המדריך\מדריכה מלווים את החתן והכלה גם אחרי החתונה ועדיף שיהיה גוף אחד שעוזר ומייעץ.

ט. יש להוסיף ב"תנאים" שכותבים ומתחייבים בו הורי החתן והורי הכלה לגבי הוצאות חתונה גם את החובה של ההורים לשלוח את בנם להדרכת חתנים ובתם להדרכת כלות.

הסבר: סעיף זה חיוני ויסודי בהסכם ובו תלוי החוזק והצלחת הבית שעומד לקום, וחבל שכל הסעיפים הכספיים יופיעו בהסכם שהם רק מסייעים להקמת הבית וסעיף זה שקובע את קיום הבית העתידי לא יופיע. י. יש להעדיף "הדרכת חתנים" ו"הדרכת כלות" שמתבצעים "אחד על אחד" ולא בקבוצה.

הטעמים: -ההדרכה היא אינדיבידואלית לפי הרמה הרוחנית והווי החיים של החתן ושל הכלה.

-הדרכה "אחד על אחד" מאפשרת שאלות אישיות הנצרכות, דבר שנמנע בקבוצה בגלל הבושה. -תשומת לב מושלמת וכן קליטה והבנה מלאים ואין בעיה שהמדריך יחזור ויסביר שוב, דבר שנמנע בקבוצה וכל שכן נמנעים הסחי דעת והירדמות.

יא. החתן שנמצא בהדרכת חתנים וכן כלה שנמצאת בהדרכת כלות יכולים לשאול כל שאלה שנצרכת בנושא אפילו האינטימית ביותר בצורה פתוחה ללא מורא, בושה ופחד. היות והמדריכים עוברים קורסים מתקדמים ביותר בנושא הבית היהודי והם ערוכים לענות על כל שאלה בהתאם למצב ורוח הדור. (ע"פ שו"ת אשר חנן לדין חנן אפללו ח"ט אבה"ע סי' קד-קז).

אנו אוספים מידע על מדריכי חתנים ומדריכות כלות מוסמכים כדי שנוכל לספק מידע לחתנים וכלות הצריכים לכך לפנות לטל: 08-8644452